

Stanovanjski sklad - za upravna poslopja

V občinskih skladih za kreditiranje stanovanjske graditve čačanskega okraja se bo do konca leta nabralo 760 milijonov din, če prištejemo še 80 milijonov, ki so jih prenesli iz lanskega leta. Po dosežanih rezultatih odstotek končne porabe ne bo višji kakor lani, ker skladi v manjših občinah ne zadostujejo niti za začetek najmanjše stanovanjske graditve. Zato ostajajo sredstva v teh občinah neizkoriščena, so pa tudi primeri, ko jih »posojajo« tudi v druge namene.

Občinski ljudski odbor v Trbušanah je vzel iz sklada za stanovanjsko graditev posojilo v višini 2.640.000 din in ta znesek porabil za gradnjo novega poslopja, v katerem je nastanjena občinska administracija. Res je, da sta bila plan in predračun, ko ju Narodna banka ni sprejela, delno predrugačena, toda v formalnem sporazumu z upravnim odborom sklada je rečeno, da bodo v nadstropju stanovanja, v pritličju pa upravni prostori. Projektant je vnesel nekatere manjše spremembe, da bi zgornji del bil podoben stanovanjem. Ko pa je bilo poslopje dograjeno, so v nadstropju uredili luksuzno urejene pisarne za predsednika, tajnika in nekatere oddelke občinskega ljudskega odbora. O stanovanjih ni več govora, ker nihče razen predsednika, uslužbenec in predsednika upravnega odbora sklada ne ve, da je bil za upravno poslopje porabljen denar, ki je izključno namenjen za stanovanja.

V Ovčar Banji so pa zgradili »stanovanjsko poslopje« v vrednosti dveh milijonov dinarjev, v katero so takoj po dograditvi naselili ambulanto. Predsednik občinskega ljudskega odbora je hkrati predsednik upravnega odbora sklada in mu zato ni bilo težavno, kakor sam pravi, »vzeti na posodo« denar, za katerega izven občinskega aparata malokdo ve. Bivši občinski ljudski odbor v Prilikah je porabil sredstva za adaptacijo upravnega poslopja, ki so ga odstopili kmetijski zadrugi.

Zanimivo je, da pristojni organi okrajnega ljudskega odbora niso imeli vpogleda v realizacijo skladov in da opravičujejo to z načelom samostojnosti občin v komunalnem sistemu.

Res je, da občinski odbori nimajo delovnih prostorov za administracijo s širšimi pooblastili, toda pomanjkanje stanovanj je očitno občutnejše.

Večje občine, kakor sta Čačak in Gornji Milanovac, uporabljajo sklade pretežno za stanovanjsko, a delno tudi za komunalno graditev. V Čačku bodo letošnje jesen dogradili kakšnih sto novih stanovanj, ki jih gradijo gospodarske organizacije in ustanove ter delavci in uslužbeni. Z novim pravilnikom so napravili glede razdelitve sklada znatne spremembe v korist gospodarskih organizacij in ustanov. Kredite za individualno stanovanjsko graditev so zmanjšali od 42 milijonov v lanskem letu na tri milijone v letošnjem letu. Tako nagel preobrat je povzročil različne komentarje tistih, ki so začeli pripravljati gradnjo hiš in so pri tem računali na kredit. Njihove pripombe so bile delno sprejete in so bili krediti ne glede na pravilnik nekoliko povečani, ker stanovanjska zadruga, na katero so jih z novo odločitvijo ekonomsko napotili, še ne more graditi po bolj dostopnih

cenah. Koncentracija kredita v gospodarske organizacije in stanovanjsko zadrugo je pogojena še z odločnostjo občinskega ljudskega odbora, da bo bolj dosledno izvajal regulacijski načrt in gradil večja stanovanjska poslopja predvsem v središču mesta, kar v pogojih individualne graditve ni mogoče. Z graditvijo na periferiji se zaostruje tudi problem komunalnih naprav v teh delih mesta.

V razpravljanju, ki ga je sprožil brionski plenem Socialistične zveze, je bilo slišati številne pripombe k načinu in naglici stanovanjske graditve. Graditev je namreč počasna in precej nenačrtna: predračune in načrte izdelujejo navadno tedaj, ko bi bilo treba graditi hiše v velikem obsegu. Predvsem zato ostajajo sredstva skladov neizrabljena. V komfortna stanovanja ugrajujejo naprave, ki so že zastarele in nerentabilne: v sobe postavljajo glinene peči, ki so s stališča skupnosti in stanovalcev dražje in manj rentabilne kakor električne peči. Pralnice še naprej sestavljata kotel in korito, namesto da bi planirali in postavili pralne stroje po stanovanjskih blokih. Igrišča in vrtove za otroke so redkost v bližini novih stanovanjskih hiš. Nove hiše nimajo niti stanovanj za hišnike.

Do tega prihaja v Čačku tudi zaradi negotovosti glede regulacijskega načrta, ki ga različno tolmačijo in ponekod spreminjajo, čeprav bi moral jamčiti popolno izgradnjo posameznih mestnih delov.

Stanovanjske skupnosti nimajo materialnih sredstev, ki bi jim omogočila širšo dejavnost v smislu sklepov brionskega plenuma in se pretežno ukvarjajo z najosnovnejšim vzdrževanjem in razdeljevanjem stanovanj.

Zaradi vsega tega je okrajni odbor Socialistične zveze sprožil diskusijo o vlogi stanovanjskih skupnosti in bolj sodobni graditvi stanovanj, ki bo nedvomno vplivala tudi na bolj racionalno uporabljanje skladov.

M. Koraksić

AKTIVNA SKUPNOST

Braslovče so vas blizu Celja v Savinjski dolini. Štejejo približno 3000 prebivalcev, ki se večinoma ukvarjajo s hmeljarstvom in sadjarstvom.

Že l. 1951 so Braslovčani začeli ustvarjati vaško skupnost. Najprej so odprli šolsko kuhinjo. Solarji lahko danes v njej dobijo toplo kosilo in malico. Zaradi pomanjkanja prostorov je kuhinja nastanjena v pritličju šole. Jedilnico so uredili v nekaterih stranskih prostorih. Živila so v začetku dajali kmetje sami, večinoma brezplačno. Danes večino živil pridelajo na šolskem vrtu, ki ga obdejuje učitelj z učenci in mladimi zadružniki v okviru pouka iz kmetijstva. Del teh pridelkov prodajo, sredstva pa porabijo za plačilo raznih izdatkov šolske kuhinje.

Vas ima svojo knjižnico. Organizirana je bila večinoma s prostovoljnimi prispevki domačinov. V prostorih knjižnice je izobešena lista z darovalci prispevkov. Knjižnica ima danes nad tisoč knjig najraznovrstnejše vsebine. Kmetje si zelo radi sposojajo in berejo knjige, posebno v zimskih dneh. Čitalnica knjižnice ima radijski aparat in je naročena na razne časopise.

No, dejavnost vaše skupnosti se ni omejila samo na kulturno prosvetno področje. Na pobudo vaše skupnosti so zgradili vaški vodovod in izpeljali kanalizacijo v vasi. V načrtu imajo, da bi v najkrajšem času asfaltirali cesto, ki vodi skozi vas. Prav tako so uredili več pralnic. V načrtu je tudi organiziranje moderne vaše pralnice, ki bo opremljena s pralnimi stroji.

Sredstva za ta dela je delno dala občina, delno kmetijska zadruga, delno pa so dela opravili prebivalci, in to največ s prostovoljnimi delom.

Vas Braslovče je tako napredovala predvsem zato, ker so se vaščani s prizadevnostjo lotili izpolnjevanja plana za pospeševanje napredka vasi in ker so skrbeli zato, da je bil vsak dinar čim bolj porabljen.

T. S.

Uslužnostne službe v podjetjih

Podjetje tekstilne industrije »Pobjeda« v Zagrebu je organiziralo na predlog svoje sindikalne organizacije mehanizirano pralnico perila. Osnovna sredstva je podjetje kupilo iz sredstev za samostojno razpolaganje, prav tako plačuje tudi obresti za ta osnovna sredstva, amortizacijo in režijske stroške. V okviru pralnice delujeta tudi likalnica perila in krpalnica, tako da perilo hkrati tudi krpajo in uporabljajo v ta namen odpadke iz tovarne.

Pralnica zaračunava za zdaj članom kolektiva usluge po 45 din od kilograma, kar je mnogo ceneje, kakor so običajne cene v mestu.

Ker se pralnice ne poslužujejo vsi delavci iz tovarne, njena zmogljivost ni izkoriščena. Zato se pogajajo, da bi pralnica skrbela tudi za delavce iz sosedne tekstilne tovarne »Jadrana«, ki nima dovolj sredstev. Ni še sklenjeno, ali bodo delavci iz »Jadrana« plačevali enako ceno (45 din za kg), ali pa bodo morali, ker plačuje kolektiv »Pobjeda« vse druge stroške, plačevati nekaj več, pri čemer bi znašala razlika v ceni največ 5 din za kg. Kolikor se bo pokazala potreba, bi lahko pralnica opravljala usluge tudi drugim sosednim podjetjem in bi v tem primeru lahko uvedla tudi drugo izmeno.

Razen pralnice je v podjetju »Pobjeda« tudi restavracija družbene prehrane, kjer

prav tako plačuje vse stroške razen za hrano kolektiv. Restavracija ima dejansko značaj servisne kuhinje, ker nosijo delavci v večini primerov hrano domov. Kosilo, ki je sestavljeno iz več jedi (juha, prikuha z mesom ali brez nje, solata ali močnata jed), stane 60 din. Stroške za hrano restavracija lahko plača, ker stane obrok včasih 70, a včasih pa tudi manj kakor 60 (50, 40 in celo tudi 30, kar je odvisno od vrste jedi in cen na trgu).

Ceprav je bil z ustanovitvijo pralnice in restavracije položaj številnih delavcev zelo olajšan, je zanimivo, da so v »Pobjedi« mnjenja, da ustanovitev teh služb v podjetju ni najboljše rešitev. To zato, ker stanujejo mnogi delavci daleč in jim je zaradi slabih prometnih zvez precej težavno nositi recimo deset kilogramov perila v pralnico in spet domov. Po drugi strani se problem lažjega prehranjevanja družine z jemanjem obroka v restavraciji podjetja rešuje samo delno. Če zaposlena ženska — gospodinja nosi hrano domov, se hrana ohladi in jo je treba pogreti in navadno tudi s čim dopolniti. Kolikor pa je v restavraciji, mora doma kuhati za druge članke svoje družine.

Zato mislijo, da bi bila, vsaj kar se tiče zaposlenih žensk-gospodinj, mnogo boljše rešitev, če bi obstajale take službe v kraju stanovanja.

B. S.